

DOOD DENG BRENGT LAND IN BEROERING

HERVORMINGEN BETEKENDEN BETER LEVEN VOOR VELEN

ZOP, 2 maart 1997

Deng's dood en crematie heeft de gemoederen in China danig in beroering gebracht. Deng's politiek van hervormingen en open deur heeft ervoor gezorgd dat 150 miljoen mensen boven de armoedegrens uitkwamen, en dat het land nu beschikt over 105 miljard dollar aan buitenlandse reserves, meer dan 200 miljard dollar aan buitenlandse investeringen heeft opgeslokt en lijkt af te gaan op de status van economische supermacht in de 21e eeuw. Net als miljoenen andere Chinese families ondervond de familie Hong de invloed van Deng's hervormingen.

(Door Jan van der Made)

BEIJING (ZOP) "Toen ik de televisie aanzette en hoorde dat Deng was overleden dacht ik, daar ga je, aan jou heb ik bijna alles te danken". Hong Zhibin, 37, snift erbij en slaat zijn ogen neer. Hong heeft met zijn vrouw Lianglin een dochtertje, dat ze Haipei ("lijkt op het engelse 'happy'") hebben genoemd. Ze wonen met zijn drieën in een kamer in een flat van de fabriek waar hij werkt. Maar ondanks de geringe afmetingen van hun woonverblijf en de wc en douche die ze met de burens moeten delen, heeft de politiek van Deng "zijn leven onomkeerbaar veranderd".

Toen Deng in 1978 aan de macht kwam was Hong een student aan de polytechnische universiteit in Beijing. "Ik had er vijf jaar platteland opzitten". Hij was naar de provincie Shaanxi gestuurd om daar "te leren van de boeren" als een van Mao's Rode Gardisten, die tijdens de Culturele Revolutie het land op de rand van een burgeroorlog hadden gebracht.

Hij heeft geen goede herinneringen aan zijn terugkomst in Beijing in 1975. "Er was altijd spanning. Die werd veroorzaakt door de klassenstrijd. Altijd werd alles in de politieke sfeer getrokken". Toen Deng de macht in 1978 naar zich toetrok en in december van dat jaar op een partijvergadering de nieuwe politiek van "Hervormingen en Open Deur" aankondigde wist Hong "dat er een nieuwe wind waaide. Iedereen had meningen. Maar die durfde niemand ooit te berde te brengen. Nu kon dat opeens. Er werd volop gediscussieerd onder de studenten".

VARIËTEIT

Materieel ging Hong er aanvankelijk niet erg op vooruit. "Het universiteitsleven was vrij uniform. We hadden ongeveer tien gulden per maand om te eten. Ik kreeg er geld bij van mijn ouders, anders was het te weinig". Veel variëteit was er trouwens niet op het menu tijdens de overgangsjaren tussen Mao Zedong (die in 1976 was gestorven) en Deng. "Kool, wortelen. Een keer in de maand varkensvlees". In die tijd waren er tientallen soorten distributiebonnen, voor graan, olie, vlees, fruit, suiker, vis. "Maar vis, kreeft, appels, dat soort dingen waren er meestal geeneens, dus ook al had je er bonnen voor, je bleef kool eten".

Maar Deng's politiek zorgde voor radicale veranderingen in Hong's leven en dat van vrouw. In 1984 kreeg hij toestemming om naar Hongkong te gaan om er informatica te studeren, iets wat ongekend was onder Mao. "Daar werd het me duidelijk dat het kapitalisme lang niet zo slecht is als ze ons altijd hadden voorgespiegeld". Hong was onder de indruk van de moderne technologie, de stadsplanning en de "probleemloze telecommunicatie". Hong keerde terug naar Beijing en werkt nu bij een computermaatschappij. Hij "gebruikt buitenlandse technologie om het moederland vooruit te helpen", precies wat Deng op het oog had met zijn opendeur politiek.

Lianglin, die als lerares op een middelbare school werkt, maakte gebruik van een steeds losser wordende controle over het arbeidsproces. "Ik werk nu ook in de avonduren". Lianglin's ouders, 60 en 67, gepensioneerde staatskaders, "hebben ook de smaak te pakken. Ze zijn nooit meer thuis, ze hebben een groentestel gehuurd op de markt en verdienen op die manier bij". De groeiende arbeidskansen zorgden voor een stijgend inkomen voor de Hong's. Het kleine flatje is volgestouwd met electronica: een kleurentv, videorecorder, ijskast, vriezer. Er staat een doos met de airconditioner er nog in ("net gekocht, maar het is nu nog te koud"), en een mixer.

Hong herinnert zich zijn eerste tv nog, "een Jingxin, gemaakt in China. Klein beeldscherm, slechte kwaliteit". Die werd gevolgd door een kortegolfradio. "We wilden in die tijd alles weten van het buitenland". Kleding was anders, en veel mensen hadden genoeg van de blauw-groene Mao-pakken. "Als je een ander model droeg werd er gezegd dat je "levensstijl niet correct was" en kon je kritiek verwachten", aldus Lianglin. Pas in 1985 durfde ze haar eerste lipstick te kopen. "Dat werd in onze ogen alleen door acteurs gebruikt. De eerste dag dat ik het ophad durfde ik de straat niet op".

Haipei, het dochtertje van Hong en Lianglin, is al gewend aan de materiele welvaart die Deng heeft gebracht, en die wordt nog eens vergroot door de eenkind politiek die ouders lijkt uit te nodigen om hun enige kind extra te verwennen. "Toen ik klein was werd er naar de ouders geluisterd. Er was respect. Nu luisteren de ouders naar de kinderen. We vinden het jammer als een kind niet tevreden met iets is".

Het resultaat: chaotische stapels legodozen, poppen, kleurboeken en computerspelletjes. "Als ze iets wil hebben kopen we het voor haar". Haipei is ook verslaafd geraakt aan buitenlands voedsel, bij voorkeur de MacDonalds. "We weten dat het niet gezond is, en proberen die bezoeken tot een keer per week te beperken", verzucht Hong, maar dat lukt niet altijd.

Materieel mag het goed gaan, maar daar blijft het bij. "Onder Mao hadden we iets om in te geloven", aldus Lianglin. "Net als christendom in het westen. Maar nu is alles op geld gericht. Misdaad stijgt. Er is minder wederzijds vertrouwen, zelfs tussen vrienden. Dat is een probleem waar China's leiders misschien geen oplossing voor hebben".